

УДК 338.48

Лашманов Денис Вікторович

аспірант кафедри економіки, туризму та рекреації

Національного лісотехнічного університету України

ORCID: 0009-0007-8356-7019

DOI: 10.25313/economics-2026-3-107-38

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Анотація. Вступ. Рекреаційний потенціал пропонує значну різноманітність та відкриває широкі можливості для розвитку вітчизняного підприємництва у цьому напрямку. Однак, відсутність системного державницького підходу до стимулювання економічного розвитку рекреаційних територій, формування інвестиційних екологічно орієнтованих програм, вплив інституційних обмежень та інші негативні фактори значно знижують інтерес приватних компаній до цього напрямку бізнесу. Хоча рекреаційний потенціал України вирізняється територіальною диференціацією і можливостями різноспрямованого розвитку бізнесу у сфері екологічно-оздоровчого та етнографічно-культурного туризму і відпочинку. На даний час проблемними та невирішеними питаннями залишаються інфраструктурний розвиток, низька інвестиційна привабливість окремих територій, інституційне забезпечення та відсутність фінансово-економічних стимулів для малого та середнього бізнесу.

Мета. Метою дослідження є визначення ключових проблем та пріоритетних напрямків функціонування рекреаційного підприємництва в контексті впровадження політики сталого розвитку рекреаційного потенціалу нашої країни. Оскільки, зростаючий інтерес до рекреаційного підприємництва формує інвестиційну привабливість рекреаційних зон та актуалізує питання, пов'язані із інституційним забезпеченням провадження господарської діяльності на таких територіях, виходячи із об'єктивної необхідності захисту та збереження природних ресурсів.

Матеріали і методи. Дослідження базується на наукових працях вітчизняних науковців у сфері економіки та природокористування. також у ході дослідження використано офіційно оприлюднені статистичні матеріали державних органів та аналітично інформаційні зведення моніторингових компаній. Під час проведення дослідження було використано комплекс наукових та спеціальних методів, зокрема: аналізу і синтезу для визначення основних засад та ключових проблеми забезпечення розвитку функціонування рекреаційного підприємництва; теоретичного узагальнення та групування для оцінки динаміки фінансової спроможності громад щодо забезпечення розвитку рекреаційних територій; логічного узагальнення для формування висновків, пропозицій та визначення напрямків подальших досліджень.

Результати. В ході проведення дослідження наголошено, що сучасні підходи до розвитку рекреаційного підприємництва формуються під впливом сучасних політико-економічних умов та трансформаційних процесів, які відбуваються у свідомості населення та потреби держави. Визначено, що рекреаційний потенціал пропонує значну різноманітність та відкриває широкі можливості для розвитку вітчизняного підприємництва. Доведено, що відсутність системного підходу до стимулювання економічного розвитку рекреаційних територій знижують інтерес компаній до цього напрямку бізнесу. Наголошено на необхідності переорієнтації економіки окремих

Авторське право © Автор(и).

Це стаття з відкритим доступом, що розповсюджується відповідно до умов ліцензії Creative Commons Attribution Ліцензія 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

регіонів із промислових до екологічно спрямованих, виходячи із його природно-ресурсного потенціалу. Визначено, що перепонами у розвитку рекреаційних територій виступають слабо розвинута інфраструктура, недосконалість законодавства, а також низький рівень взаємодії органів місцевої та центральної влади.

Перспективи. В подальших дослідженнях варто звернути увагу, що соціальне значення рекреаційного підприємництва та його розвиток як цілісної системи партнерських взаємовідносин місцевих громад, органів місцевої та державної влади, природоохоронних, міжнародних та вітчизняних громадських організацій. Так, як зростаючий інтерес до рекреаційного бізнесу певною мірою сприяє формуванню нових економічних підходів до його розвитку у окремих регіонах, наведені недоліки та невирішені питання інституційного забезпечення знижують ефективність політики сталого розвитку у рекреаційній сфері.

Ключові слова: рекреаційне підприємництво, рекреація, сталий розвиток, екосистеми, інституційне забезпечення, діджиталізація.

Постановка проблеми. Сучасні підходи до розвитку рекреаційного підприємництва формуються під впливом сучасних політико-економічних умов та трансформаційних процесів, які відбуваються у свідомості населення та потреби держави. Рекреаційний потенціал пропонує значну різноманітність та відкриває широкі можливості для розвитку вітчизняного підприємництва у цьому напрямку. Однак, відсутність системного державницького підходу до стимулювання економічного розвитку рекреаційних територій, формування інвестиційних екологічно орієнтованих програм, вплив інституційних обмежень та інші негативні фактори значно знижують інтерес приватних компаній до цього напрямку бізнесу. Хоча рекреаційний потенціал України вирізняється територіальною диференціацією і можливостями різноспрямованого розвитку бізнесу у сфері екологічно-оздоровчого та етнографічно-культурного туризму і відпочинку. На даний час проблемними та невирішеними питаннями залишаються інфраструктурний розвиток, низька інвестиційна привабливість окремих територій, інституційне забезпечення та відсутність фінансово-економічних стимулів для малого та середнього бізнесу.

Водночас, зростання попиту на рекреаційні послуги стимулює підвищення інтересу до розвитку рекреаційного підприємництва та відкриває можливості до актуалізації раніше неврегульованих питань та підняття проблематики у сприянні розвитку економічно-рекреаційного потенціалу як економічного стимулу розвитку регіонів. Зміна напрямків оздоровчої міграції населення у зв'язку із обмеженням доступу до звичних напрямків відпочинку, що пов'язано із бойовими діями на сході та півдні України, формує підвищений інтерес до наявних можливостей північно-західного регіону країни. І хоча підвищений інтерес до рекреаційного бізнесу певною мірою сприяє формуванню нових економічних підходів до його розвитку у окремих регіонах, наведені недоліки та невирішені питання інституційного забезпечення знижують ефективність політики сталого розвитку у рекреаційній сфері.

Актуалізація державного інтересу до цієї сфери та впровадження державного регулювання і економічних стимулюючих ініціатив до розвитку рекреації забезпечать чітку координацію бізнесу і влади у забезпеченні соціальних потреб населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання раціонального та економічно обґрунтованого природокористування на підприємницьких засадах, формування культури споживання рекреаційного потенціалу, впровадження зелених технологій та забезпечення сталого розвитку розглядаються у наукових працях багатьох дослідників, зокрема таких як: Бугіль С.Я. [1], Дребот О. [6], Клим Н. [9], Завербний А. [7], Герасименко Т., Олійник А. Дідусь А. [3], Прокопенко М. [11], Горбаньова В. [4], Кошельок Г., Павлова О. [10], Репін К. [12] та інші. Науковцями досліджуються питання, пов'язані із підприємницьким природокористуванням, виходячи із економічної доцільності та екологічної раціональності. Формуються економіко-екологічні підходи та бізнес-моделі, засновані на раціональності та ощадливості, соціальності та екологічності, тобто трансформації підприємницького підходу до екологізації діяльності. Зростаючий інтерес до рекреаційного підприємництва формує інвестиційну привабливість рекреаційних зон та актуалізує питання, пов'язані із інституційним забезпеченням провадження господарської діяльності на таких територіях, виходячи із об'єктивної необхідності захисту та збереження природних ресурсів.

Мета статті. Зростання інтересу населення до розвитку внутрішньої рекреації формують необхідність дослідження та визначення пріоритетних напрямків та тенденцій розвитку рекреаційної галузі в контексті впровадження політики сталого розвитку рекреаційного потенціалу нашої країни. При формуванні мети дослідження та із ціллю її досягнення нами сформовано наступні завдання дослідження:

- визначити основні засади та ключові проблеми забезпечення розвитку функціонування рекреаційного підприємництва;
- сформулювати підходи та теоретичні рекомендації до розвитку рекреаційного підприємництва для забезпечення його фінансової стійкості та конкурентоспроможності;
- визначити пріоритетні напрямки державної політики для її спрямування на забезпечення сталого розвитку рекреаційної сфери та підприємницької діяльності у сфері рекреації.

Актуальність дослідження полягає і в тому, що зважаючи на значний природно-ресурсний та культурний потенціал вітчизняний підхід до розвитку рекреаційної галузі у достатній мірі не реалізований із погляду державницького підходу до управління природними рекреаційними ресурсами, а з погляду зеленого туризму та зеленої енергетики має значний потенціал до формування економічної та соціальної стійкості, а також енергетичної безпеки.

Матеріали і методи. Дослідження базується на наукових працях вітчизняних науковців у сфері економіки та природокористування, також у ході дослідження використано офіційно оприлюдненні статистичні матеріали державних органів та аналітично інформаційні зведення моніторингових компаній. Під час проведення дослідження було використано комплекс наукових та спеціальних методів, зокрема: аналізу і синтезу для визначення основних засади та ключових проблеми забезпечення розвитку функціонування рекреаційного підприємництва; теоретичного узагальнення та групування для оцінки динаміки фінансової спроможності громад щодо забезпечення розвитку рекреаційних територій; логічного узагальнення для формування висновків, пропозицій та визначення напрямків подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформаційні процеси, які відбуваються у світовому розвитку із врахуванням забезпечення екологічності ведення бізнесу значною мірою відбиваються і на економічному розумінні раціонального використання природних ресурсів у вигляді джерела підприємницького доходу та соціальної складової забезпечення задоволеності населення. Рекреаційне підприємництво стоїть у авангарді соціально-економічних факторів забезпечення населення послугами, які орієнтовані на відновлення психоемоційних та фізичних ресурсів людини. Особливий вплив на розвиток економічних систем рекреаційне підприємництво формує у країнах із високим природно-ресурсним рекреаційним потенціалом. Природний потенціал України вирізняється значною кількістю природоохоронних та рекреаційних територій у різних природно-кліматичних зонах, що формує можливість до його економічного використання як джерела підприємницького доходу [6].

Основною особливістю рекреаційного підприємництва виступає його ресурсна обумовленість та соціальна спрямованість, відповідно до чого діяльність у цій сфері має чітко регламентуватись, регулюватись і визначатись цілеспрямованою державною політикою із необхідним дотриманням екологічних стандартів. Зазначене повністю корелюється із актуальними підходами сталого розвитку, які впроваджуються та розвиваються за сприяння ООН та United Nations World Tourism Organization щодо інтеграції екологічних нормативів у експлуатацію природно-рекреаційних територій.

Підписані міжнародні угоди та меморандуми щодо розвитку екологічності виробництва та споживання мають значний вплив і на вітчизняну екологічну політику у сфері сталого розвитку [12].

Національна нормативна база має певні недоліки щодо регулювання екологічних норм та контрольних заходів, формуючи інституційні недоліки та сегментність державної політики в розвитку рекреаційного підприємництва та зелених технологій. Це, у свою чергу, призводить до стримування інвестиційних потоків у галузь, знижуючи рівень її конкурентоспроможності на фоні європейського рівня інфраструктурного та екологічного розвитку.

Розглядаючи сильні та слабкі сторони, як фактора, який впливає на рівень розвитку сектору рекреаційного підприємництва варто відзначити, що природно-ресурсний потенціал України надає перспективні напрямки розвитку бізнесу, виходячи із різноманіття кліматичних умов та ландшафтів, етнографічного, культурного та історичного насліддя. Виходячи із цього виникає об'єктивна необхідність переорієнтації розвитку економіки окремих регіонів та територій із промислової до екологічно спрямованої. Актуалізація переходу до зелених технологій та переорієнтація підприємництва на нові підходи має виступати одним із напрямків розвитку національного підходу до відновлення країни у повоєнний час.

Забезпечення формування державної політики екологізації рекреаційного підприємництва на даному етапі у подальшому забезпечить економічний та соціальний ефект в стратегії соціально-економічного розвитку територій. Проте, перепонами на шляху розвитку рекреаційного підприємництва виступають фактори не лише внутрішнього характеру, такі як слабо розвинута туристична інфраструктура управлінські обмеження чи недосконалість законодавства, а й низький рівень взаємодії органів місцевої та центральної влади [9]. Тому, відсутність системних підходів до інвестиційного стимулювання бізнес-проектів зеленого та рекреаційного спрямування негативно впливають на впровадження політики сталого розвитку у рекреаційній галузі. Висока вартість кредитного капіталу у сукупності із чутливістю галузі до зовнішніх економічних та політичних факторів обмежують приватну інвестиційну привабливість для малого та середнього бізнесу до розвитку рекреаційних та інфраструктурних проектів.

Система рекреаційного підприємництва у першу чергу має соціальне спрямування у формуванні діяльності, спрямованої на відпочинок та оздоровлення, хоча зважаючи на мету будь-якого комерційного підприємства його економічна сутність проявляється у одержанні комерційного доходу із умовою дотримання принципів раціонального природокористування та екологічної відповідальності. Виходячи з цього, можна визначити, що рекреаційне підприємництво формує різноманітні підходи до управління природоохоронни-

ми територіями на регіональному рівні функції, пов'язані із соціально-економічним та інфраструктурним розвитком громад, а тому потребує державної підтримки, рис. 1.

Багатогранність функціональної складової рекреаційного підприємництва та його соціальне значення визначає його розвиток як цілісну систему партнерських взаємовідносин місцевих громад, органів місцевої та державної влади, природоохоронних та громадських організацій.

Ці аспекти визначають і необхідність створення регулюючого інституційного середовища, яким визнаються механізми функціонування екологічно спрямованої підприємницької діяльності. Формування таких механізмів має забезпечуватись через аналітичне багаторівневе управління ризиками із погляду забезпечення, у першу чергу, екологічної безпеки природоохоронної чи рекреаційної території. Тобто, рекреаційне підприємництво є функціональним механізмом забезпечення територіального розвитку та партнерства бізнесу і органів влади.

З огляду на окремий статус таких територій питання екологічної безпеки та ефективності виступають тим напрямком, який на нашу думку, має переважати над економічною доцільністю використання природних ресурсів у комерційних цілях. У зв'язку із цим, пропонуємо дослідження використання рекреаційних територій проводити із врахуванням сукупності функціональних принципів сталого розвитку в рекреаційному підприємстві, виходячи із їх економічної ефективності, рис. 2.

Врахування наведених принципів забезпечить утворення балансу між екологічно-соціальною доцільністю використання рекреаційних зон та економічною вигодою, що корелюється із міжнародними підходами до розуміння сталого розвитку. Тобто, їх основним завданням є формування управлінських засад підприємництвом на рекреаційних територіях. А системний аналіз нормативно-правової бази та мотиваційних підходів з боку державних та місцевих органів забезпечить правові основи до формування екологічної культури бізнесу, його соціальної відповідальності, а також формуванні еко-системного підходу до управління економічною стійкістю рекреаційних регіонів [11].

Така взаємодія забезпечить збереження природного потенціалу, а сформовані правила ведення бізнесу та його взаємодії із територіальними громадами сприятимуть розвитку регіонів та бізнесу. Так, за даними податкової служби, сплачена сума туристичного збору до бюджетів громад у 2025 році у динаміці зросла на 31,5 відсотка або 86 млн.грн. по відношенню до 2024 року і склала 359 млн.грн. Також ця сума надходжень у півтора рази перевищила довоєнний рівень такої сплати.

Загалом від діяльності суб'єктами господарювання у сфері туризму за перше півріччя 2025 року до зведеного бюджету сплачено 1,6 млрд.грн. податкових платежів, що на 30 відсотків більше ніж у 2024 році, а у порівнянні до 2023 року податкові відрахування зросли у двічі [13]. Це свідчить про невпинний ріст інтересу споживачів до розвитку галузі та її динамічний розвиток. Так у першому півріччі 2025 року облікова кількість суб'єктів за кодами діяльності та задіяних у сфері туризму становила близько 14,5 тисяч, що на 5 відсотків більше ніж за попередній період. Статистичні дані свідчать, що зросла кількість суб'єктів

Рис. 1. Функції рекреаційного підприємництва
Джерело: сформовано на основі джерел [3; 7; 1]

підприємництва у переважній більшості за рахунок фізичних осіб — абсолютний приріст на 6%. Ці цифри показують, що ринок туристичних та рекреаційних послуг відновлюється і отримує свою динаміку за рахунок малого бізнесу, спрямованого на розвиток готельного бізнесу. Динаміка надходжень до бюджетів громад від сплати туристичного збору відображено на рис. 3. [5].

Зростання надходжень до бюджетів громад та зростання кількостей бізнесів мають як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори. Зокрема, такими факторами виступають у першу чергу, зростання підприємницької активності та пошуку підприємницькою спільнотою шляхів і можливостей одержання доходу, а також підвищений інтерес держави до розвитку галузі. Зокрема у 2025 році урядом погоджено інвестиційні вкладення на суму 140 млн. євро на розвиток курортно-рекреаційних комплексів на території Славської селищної ради [2], а ДП «Ліси України» щороку вкладають кошти у розвиток рекреаційного лісокористування відкриваючи та відновлюючи до 50 місць відпочинку [8]. З іншого боку, зниження кількості доступних до відпочинку місць біля морського узбережжя, лісових та історичних масивів у зоні бойових дій, відсутність можливості сімейного відпочинку за межами країни у зв'язку із обмеженнями на перетин кордону, інфляційні процеси, зростання політичної напруги у світ тощо сприяють розвитку внутрішнього рекреаційного туризму. Тобто, умови, у яких на сьогоднішній день функціонує економіка, дають поштовх до розвитку галузі і формують

Рис. 2. Функціональні принципи сталого розвитку в рекреаційному підприємстві
Джерело: сформовано на основі джерел [4; 10]

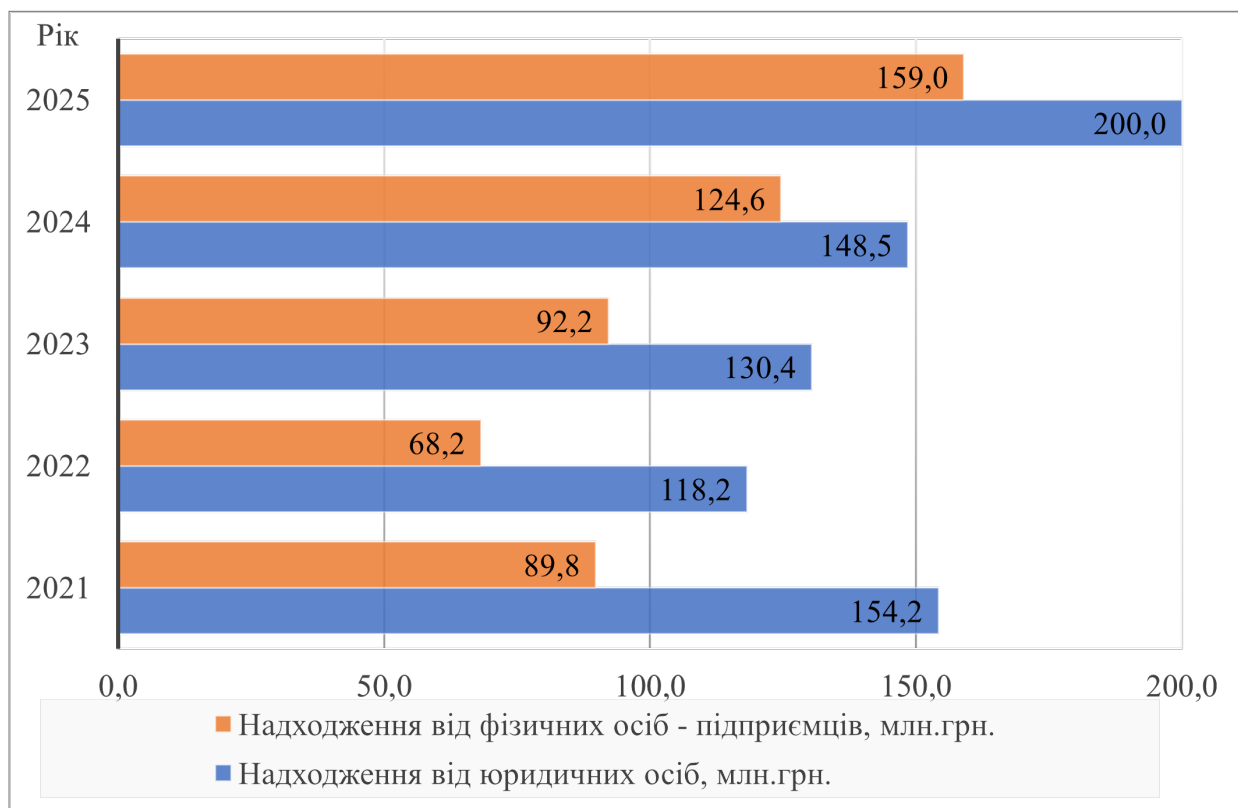

Рис. 3. Надходження до бюджетів громад від сплати туристичного збору відвідувачами
Джерело: сформовано на основі джерел [5; 13]

нові процеси спрямовані розширення внутрішнього туризму та підприємницького розвитку рекреаційних територій на базі сфери послуг відпочинку, оздоровлення та розваг.

Оцінка діяльності підприємств та впровадження зелених технологій на рекреаційних територіях формують на регіональному та державному рівнях стратегічні напрямки для ефективного розвитку громад: створення стимулюючих програм для підприємств, залучених до розвитку територій для провадження підприємницької діяльності; створення технолого-екологічної інфраструктури на базі відновлюваних джерел енергії та раціонального використання ресурсів; проведення просвітницьких масово-роз'яснювальних заходів з акцентом на еколого-соціальне та етнічно-культурне роз'яснення серед підприємницької спільноти та відвідувачів; впровадження цифрових технологій, у тому числі на базу штучного інтелекту, для оцінки та контролю виконання прийнятих управлінських рішень щодо розвитку територій; формування системи управління туристичними потоками та реєстру суб'єктів бізнесу за напрямками діяльності. Тому вважаємо, що сукупність економічних та фізіологічних факторів формує підприємницьку діяльність у сфері рекреації виходячи із економічної, соціальної та екологічної складової розвитку територій.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Рекреаційне підприємництво є багатограним та функціональним компонентом розвитку територіальних громад у економічному, соціальному та культурному значенні. Дослідження формування підприємницького доходу від використання в ході діяльності рекреаційних територій відображає, що поєднання економічної, соціальної та екологічної функцій сприяють формуванню актуальних управлінських підходів сталого розвитку, які впроваджуються та розвиваються за сприяння міжнародних організацій забезпечуючи інтеграцію екологічних нормативів у експлуатацію природно-рекреаційних територій. Національна нормативно-правова база неповною мірою відповідає сучасним підходам у регулюванні екологічних норм та контрольних заходів формуючи інституційні недоліки та сегментність державної політики в розвитку рекреаційного підприємництва та зелених технологій. Це призводить до стримування інвестиційних потоків у галузь, знижуючи рівень її конкурентоспроможності на фоні європейського рівня інфраструктурного забезпечення та екологічного розвитку. Соціальне значення рекреаційного підприємництва визначає його розвиток як цілісну систему партнерських взаємовідносин місцевих громад, органів місцевої та державної влади, природоохоронних, міжнародних та вітчизняних громадських організацій.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ФІНАНСУВАННЯ: Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ: Не застосовується.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Бугіль С. Я. Сталый розвиток туризму і рекреації в Україні у повоєнний період за євроінтеграційних умов. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. Том 2, № 9. 2025. DOI: [https://doi.org/10.60022/2\(9\)-54S](https://doi.org/10.60022/2(9)-54S)
2. В Україні збудують всесезонний гірськолижний курорт за €140 мільйонів — уряд підписав інвестиційні угоди. Укрінформ. Веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4003606-v-ukraini-zbuduut-vsesezonnij-girskij-kurort-za-140-miljoniv-urad-pidpisav-investicijni-ugodi.html> (дата звернення: 08.02.2026).
3. Герасименко Т., Олійник А., Дідусь А. Стратегічні пріоритети розвитку санаторно-курортної сфери України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-18>
4. Горбаньова В. Концептуальні положення формування стратегії сталого розвитку підприємств в умовах цифрової економіки. *Економіка і суспільство*. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-74>
5. Григоренко М. У 2025 році туризм в Україні не просто вижив, він знову почав приносити гроші. *Опендатабот*. URL: <https://www.unian.ua/tourism/news/u-2025-roci-turizm-v-ukrajini-ne-prosto-vizhiv-vin-znovu-pochav-prinositi-groshi-opendatabot-13299315.html> (дата звернення: 23.01.2026).
6. Дребот О. І., Клим Н. М. Концептуальні аспекти розвитку рекреаційного природокористування в контексті євроінтеграційних процесів. *Збалансоване природокористування*. 2025. № 1. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2025.324373>
7. Завербний А. С. Розвиток рекреаційного природокористування України за євроінтеграційних умов: функціонально-управлінський аспект. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С. 15–25. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.15.25>
8. Капітальні інвестиції: у що вкладає кошти лісовий сектор. *Державне агентство лісових ресурсів України: вебсайт*. URL: <https://forest.gov.ua/news/kapitalni-investytsii-u-shcho-vkladaie-koshty-lisovyi-sektor> (дата звернення: 16.02.2026).
9. Клим Н. М. Концептуальні засади рекреаційного природокористування та розвитку лісової галузі в контексті євроінтеграційних процесів. *Бізнес Інформ*. 2025. № 7. С. 352–360. DOI: [10.32983/2222-4459-2025-7-352-360](https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-7-352-360)
10. Кошельок Г., Павлова О. Концептуальні основи формування організаційно-економічного механізму забезпечення сталого розвитку підприємств в умовах цифрової трансформації. *Економіка та суспільство*. 2025. № 75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-53>
11. Прокопенко М. Економіка природокористування як основа формування екологічно орієнтованого підприємництва в Україні. *Economic Synergy*. 2025. № 35. DOI: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2025.35.35>
12. Репін К. Розвиток екологічного підприємництва в Україні в контексті європейського зеленого курсу та esg-трансформацій. *Economic Synergy*. 2025. № 4. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2025-4-28>
13. Сайт Державної податкової служби України. <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/974725.html> (дата звернення: 16.02.2026).

References

1. Buhil, S. Ya. (2025). Stalyi rozvytok turyzmu i rekreatsii v Ukraini u povoiennyi period za yevrointehratsiinykh umov [Sustainable development of tourism and recreation in Ukraine in the post-war period under European integration conditions]. *Aktualni problemy staloho rozvytku*, 2(9). [https://doi.org/10.60022/2\(9\)-54S](https://doi.org/10.60022/2(9)-54S) [in Ukrainian].
2. Ukrinform. (n.d.). V Ukraini zbuduiut vsesezonnii hirskolyzhnyi kurort za €140 milioniv — uriad pidpysav investytsiini uhody [An all-season ski resort will be built in Ukraine for €140 million — the government signed investment agreements]. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4003606-v-ukraini-zbuduut-vsesezonnij-girskij-kurort-za-140-miljoniv-urad-pidpisav-investicijni-ugodi.html> [in Ukrainian].
3. Herasymenko, T., Oliiynyk, A., & Didus, A. (2023). Stratehichni priorytety rozvytku sanatorno-kurortnoi sfery Ukrainy [Strategic priorities for the development of the sanatorium and resort sector of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (58). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-18> [in Ukrainian].
4. Horbanova, V. (2023). Kontseptualni polozhennia formuvannia stratehii staloho rozvytku pidpriemstv v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Conceptual provisions for the formation of a strategy for sustainable development of enterprises in the digital economy]. *Ekonomika i suspilstvo*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-74> [in Ukrainian].
5. Hryhorenko, M. (2026). U 2025 rotsi turyzm v Ukraini ne prosto vyzhyv, vin znovu pochav prynosyty hroshi [In 2025, tourism in Ukraine not only survived, it began to bring money again]. Retrieved from <https://www.unian.ua/tourism/news/u-2025-roci-turizm-v-ukrajini-ne-prosto-vizhiv-vin-znovu-pochav-prinositi-groshi-opendatabot-13299315.html> [in Ukrainian].

6. Drebot, O. I., & Klym, N. M. (2025). Kontseptualni aspekty rozvytku rekreatsiinoho pryrodokorystuvannia v konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv [Conceptual aspects of the development of recreational nature use in the context of European integration processes]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia*, (1). <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2025.324373> [in Ukrainian].
7. Zaverbnyi, A. S. (2023). Rozvytok rekreatsiinoho pryrodokorystuvannia Ukrainy za yevrointehratsiinykh umov: funktsionalno-upravlinskyi aspekt [Development of recreational nature use in Ukraine under European integration conditions: functional and managerial aspect]. *Innovation and Sustainability*, (1), 15–25. <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.15.25> [in Ukrainian].
8. Derzhavne ahentstvo lisovykh resursiv Ukrainy. (n.d.). Kapitalni investytsii: u shcho vkladaie koshty lisovyi sektor [Capital investments: what the forest sector invests in]. Retrieved from <https://forest.gov.ua/news/kapitalni-investytsii-u-shcho-vkladaie-koshty-lisovyi-sektor> [in Ukrainian].
9. Klym, N. M. (2025). Kontseptualni zasady rekreatsiinoho pryrodokorystuvannia ta rozvytku lisovoi haluzi v konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv [Conceptual principles of recreational nature use and development of the forest industry in the context of European integration processes]. *Biznes Inform*, (7), 352–360. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-7-352-360> [in Ukrainian].
10. Koshelok, H., & Pavlova, O. (2025). Kontseptualni osnovy formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemstv v umovakh tsyfrovoy transformatsii [Conceptual foundations of the formation of an organizational and economic mechanism for ensuring sustainable development of enterprises in the context of digital transformation]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (75). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-53> [in Ukrainian].
11. Prokopenko, M. (2025). Ekonomika pryrodokorystuvannia yak osnova formuvannia ekolohichno oriietovanoho pidpriemnytstva v Ukraini [The economics of environmental management as the basis for the formation of environmentally friendly entrepreneurship in Ukraine]. *Economic Synergy*, (4). <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2025.35.35> [in Ukrainian].
12. Riepin, K. (2025). Rozvytok ekolohichnoho pidpriemnytstva v Ukraini v konteksti yevropeiskoho zelenoho kursu ta ESG-transformatsii [The development of ecological entrepreneurship in Ukraine in the context of the European Green Deal and ESG transformations]. *Economic Synergy*, (4). <https://doi.org/10.53920/ES-2025-4-28> [in Ukrainian].
13. Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy. (n.d.). Retrieved from <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/974725.html> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 23.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації: 31.03.2026

Lashmanov Denys

Graduate Student of the

*Department of Economics, Tourism and
Recreation*

Ukrainian National Forestry University

FEATURES OF FORMATION OF PRINCIPLES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF RECREATIONAL ENTREPRENEURSHIP IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATION OF THE NATURE USE SYSTEM

Summary. Introduction. Recreational potential offers significant diversity and opens up wide opportunities for the development of domestic entrepreneurship in this area. However, the lack of a systematic state approach to stimulating the economic development of recreational areas, the formation of environmentally oriented investment programs, the influence of institutional restrictions and other negative factors significantly reduce the interest of private companies in this area of business. Although the recreational potential of Ukraine is distinguished by territorial differentiation and opportunities for multi-directional business development in the field of ecological and health and ethnographic and cultural tourism and recreation. Currently, problematic and unresolved issues remain infrastructure development, low investment attractiveness of certain territories, institutional support and the lack of financial and economic incentives for small and medium-sized businesses.

Purpose. The purpose of the study is to identify key problems and priority areas of the functioning of recreational entrepreneurship in the context of implementing a policy of sustainable development of the recreational potential of our country. Since the growing interest in recreational entrepreneurship forms the investment attractiveness of recreational areas and actualizes issues related to the institutional support of economic activity in such territories, based on the objective need to protect and preserve natural resources.

Materials and methods. The study is based on scientific works of domestic scientists in the field of economics and environmental management. Also, the study used officially published statistical materials of state bodies and analytical information summaries of monitoring companies. During the study, a set of scientific and special methods was used, in particular: analysis and synthesis to determine the main principles and key problems of ensuring the development and functioning of recreational entrepreneurship; theoretical generalization and grouping to assess the dynamics of the financial capacity of communities to ensure the development of recreational areas; logical generalization to form conclusions, proposals and determine directions for further research.

Results. During the research, it was emphasized that modern approaches to the development of recreational entrepreneurship are formed under the influence of modern political and economic conditions and transformation processes that occur in the minds of the population and the needs of the state. It was determined that the recreational potential offers significant diversity and opens up wide opportunities for the development of domestic entrepreneurship. It was proven that the lack of a systematic approach to stimulating the economic development of recreational areas reduces the interest of companies in this area of business. It was emphasized the need to

reorient the economy of individual regions from industrial to environmentally oriented, based on its natural resource potential. It was determined that the obstacles to the development of recreational areas are poorly developed infrastructure, imperfect legislation, as well as a low level of interaction between local and central authorities.

Discussion. In further research, it is worth paying attention to the social significance of recreational entrepreneurship and its development as an integral system of partnership relations between local communities, local and state authorities, environmental, international and domestic public organizations. Just as the growing interest in recreational business to some extent contributes to the formation of new economic approaches to its development in individual regions, the listed shortcomings and unresolved issues of institutional support reduce the effectiveness of sustainable development policies in the recreational sector.

Key words: recreational entrepreneurship, recreation, sustainable development, ecosystems, institutional support, digitalization.